

นวัตกรรม

อุปกรณ์ทดแทนมือเกลือ

Granite Compress

ผลงานวิชาการ ตำราการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านชบนกแก้ว

จัดทำโดย

นายทศพล ช่างปีบ ตำแหน่ง แพทย์แผนไทย

คำนำ

การฟื้นฟูมารดาหลังคลอดบุตรด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย ประกอบด้วยการทำหัตถการหลายอย่าง ที่ช่วยให้มดลูกเข้าอู่ ช่วยขับน้ำคาวปลา ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนเลือด ทำให้กล้ามเนื้อหน้าท้องกระชับ ช่วยคลายกล้ามเนื้อ และลดอาการปวดกล้ามเนื้อได้ การบำบัดมือเกลือเป็นหนึ่งในหัตถการสำคัญในการฟื้นฟูแต่การบำบัดมือเกลือโดยใช้หม้อดินเผาขึ้นเกิดการชำรุดเสียหายบ่อยและเกิดอุบัติเหตุไหม้แต่กระหว่างการบำบัดมือเกลือขึ้น ซึ่งอาจเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่อผู้รับบริการและผู้ให้บริการ งานแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านชันนกแก้วจึงผลิตนวัตกรรมที่ให้ผลใกล้เคียงกับการใช้หม้อดินเผา แต่มีความแข็งแรงทนทาน นำมาทดแทนในการบำบัดมือเกลือ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ของนวัตกรรม เพื่อให้ทราบถึงความ เป็นมา ขั้นตอนการพัฒนาวัตกรรม ขั้นตอนการทดลองใช้นวัตกรรม ผลที่ได้จากการทดลอง การสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ผู้จัดทำหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ สำหรับกับผู้อ่าน หรือผู้ที่มีความ สนใจที่จะพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมต่อไปในอนาคต หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอ น้อมรับไว้และขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้จัดทำ

25 กรกฎาคม 2566

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ที่มาและความสำคัญ	1
การพัฒนานวัตกรรม	2
การทดลองใช้นวัตกรรม	5
ผลการทดลอง	7
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	10
การต่อยอดและการเผยแพร่วัตกรรม	11
ภาคผนวก	13
บรรณานุกรม	16

นวัตกรรม ลูกประคบหิน (Granite Compress)

1. ที่มาและความสำคัญ

จากการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 ของกลุ่มงานแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซันบกแก้ว มีการขยายกลุ่มเป้าหมายการส่งเสริมสุขภาพในหญิงหลังคลอดด้วยการทับหม้อเกลือไปยัง รพ.สต.อื่น ๆ ในเขตรับผิดชอบ พบปัญหาเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์หม้อเกลือแตกระหว่างทำหัตถการ หม้อเกลือแตกขณะตั้งไฟ เป็นผลมาจากหม้อดินเผาที่มีการชำรุด ผิวด้านนอกฝูกร้อนเสื่อมสภาพจากการใช้งาน การตั้งไฟเป็นระยะเวลาานาน หม้อดินเผาที่มีวัสดุในการผลิตคือ ดินเหนียว ทำให้มีความแข็งแรงไม่มาก แตกหรือฝูกร้อนได้จากทั้งการประทุของเกลือ และทนต่อความร้อนสูงได้ไม่มาก หากมีอุปกรณ์ที่สามารถมาทดแทนการใช้หม้อดินเผา และให้ผลในการทับหม้อเกลือในหญิงหลังคลอดบุตรคล้ายกัน แต่มีความแข็งแรงมากกว่า ลดการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์จากหม้อเกลือแตก และเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้งาน ก็จะส่งเสริมให้การให้บริการการฟื้นฟูมารดาหลังคลอดปลอดภัยยิ่งขึ้น

“ลูกประคบหิน” เป็นนวัตกรรมอุปกรณ์ทดแทน ในการใช้ประคบร้อน และการทำหัตถการทับหม้อเกลือในหญิงหลังคลอดบุตร มีผลใกล้เคียงการใช้หม้อเกลือดินเผา อีกทั้งสร้างจากวัสดุที่แข็งแรงกว่า สามารถเก็บความร้อนได้นานมากกว่า 15 นาทีต่อการตั้งไฟหนึ่งครั้ง การคลายความร้อนได้อุณหภูมิที่พอเหมาะ ผู้ใช้งานมีที่จับยึดควบคุมทิศทาง ไม่ร้อนมือขณะทำหัตถการ จึงได้นำลูกประคบหินมาใช้เป็นอุปกรณ์ทดแทนหม้อเกลือหม้อดินเผา

1.1 วัตถุประสงค์

- 1.1.1 เพื่อให้มีอุปกรณ์ทดแทนที่มีผลคล้ายกับการใช้หม้อดินเผาในการให้บริการทับหม้อเกลือ
- 1.1.2 เพื่อลดอัตราการชำรุดเสียหายและอุบัติเหตุการของอุปกรณ์ที่นำมาทำหัตถการทับหม้อเกลือ

1.2 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.2.1 มีอุปกรณ์ที่มีผลใกล้เคียงและใช้ทดแทนหม้อดินเผาในการทับหม้อเกลือได้
- 1.2.2 ลดอัตราการชำรุดเสียหายและอุบัติเหตุการของอุปกรณ์ที่นำมาทำหัตถการทับหม้อเกลือ

1.3 กลุ่มเป้าหมาย

- 1.3.1 บุคลากรทางการแพทย์แผนไทย
- 1.3.2 ผู้มารับบริการฟื้นฟูมารดาหลังคลอดบุตรด้วยศาสตร์ทางการแพทย์แผนไทย

2. การพัฒนานวัตกรรม

2.1 แนวคิดที่ใช้

“ก้อนเส้า” คือก้อนดิน หรือก้อนหินตั้งชนกันสำหรับตั้งหม้อหุงข้าว หรือแกง มีลักษณะเป็นก้อนหินกลม ๆ หรือรี ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของชาวบ้านที่นำมาใช้ดูแลสุขภาพ ของคนในชุมชน ในอดีตชาวบ้านนำก้อนหินน้ำตก มาเผาจนแดงเรื่อ ภาชนะ แล้วเอาผ้าห่อหลายชั้น ไปใช้ประคบให้หญิงหลังคลอด เพื่อขับน้ำคาวปลา และลดอาการปวดกล้ามเนื้อจากการตั้งครรภ์ จึงนำภูมิปัญญานี้มาประยุกต์ใช้ในการทำนวัตกรรม โดยเลือกชนิดของหินที่สามารถทนความร้อน กักเก็บความร้อนได้นาน และสามารถสกัดขึ้นรูปทรงได้ เพื่อให้รูปทรงคล้ายลูกประคบสมุนไพร ที่มีด้ามจับสะดวกต่อการใช้งาน

2.1.1 วัสดุในการผลิตชิ้นงาน

วัสดุในการผลิตชิ้นงานต้องเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรง ทนต่อการผุกร่อน ทนความร้อน และมีคุณสมบัติในการแพร่ความร้อนที่เหมาะสม “หินแกรนิต” เป็นหินอัคนีแทรกซอน มีเนื้อแน่นเสมอ (ปราศจากโครงสร้างภายใน) มีอัตราการซึมน้ำต่ำ แข็งแรงทนทานต่อการผุกร่อน ทนกรด ทนด่าง ทนการขีดข่วน ความแข็งตามเมอร์สเกล (Mohs' scale) อยู่ในระดับ 6 – 7 ทนความร้อนสูงได้ถึง 1200 องศาฟาเรนไฮต์ (649 องศาเซลเซียส) เนื้อหินมีแร่ส่วนใหญ่เป็นแร่พวก ควอตซ์ (Quartz) (ควอตซ์เป็นแร่ที่ประกอบด้วยซิลิกอนไดออกไซด์ (SiO₂) ซิลิกอนที่เป็นของแข็งหรือหลอมเหลวมีอุณหภูมิในการจัดเก็บที่สูงกว่าเกลือมากซึ่งส่งผลให้มีความจุและประสิทธิภาพที่สูงขึ้น กำลังได้รับการวิจัยว่าเป็นเทคโนโลยีการจัดเก็บพลังงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซิลิกอนสามารถกักเก็บพลังงานได้มากกว่า 1 MWh ต่อลูกบาศก์เมตรที่ 1,400 °C ข้อดีเพิ่มเติมคือความอุดมสมบูรณ์ของซิลิกอนเมื่อเทียบกับเกลือที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกัน) ถูกนำมาผลิตเป็นเครื่องใช้ภายในครัวเรือน รวมทั้งเครื่องครัวที่ใช้ความร้อนอย่างเช่น กระทะปิ้งย่าง หรือเตาย่าง จึงเลือกใช้หินแกรนิตเป็นวัสดุในการสร้างนวัตกรรม

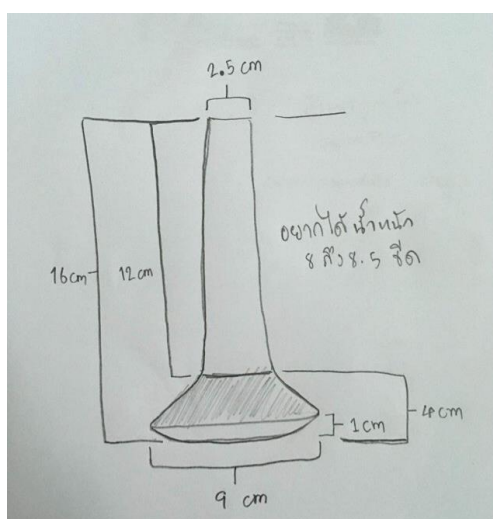
2.1.2 รูปทรงของชิ้นงาน

รูปทรงของชิ้นงานจะคล้ายกับรูปทรงของลูกประคบ ที่มีส่วนด้ามจับพอดีมือ เพื่อให้สามารถควบคุมทิศทางการทำหัตถการได้ง่ายขึ้น และส่วนหัวที่จะใช้เป็นส่วนแพร่ความร้อน มีรูปทรงกรวยคว่ำฐานมนคล้ายกันของหม้อดินเผา เพื่อให้เหมาะกับการใช้ทับหม้อเกลือ และชิ้นงานมีน้ำหนักเบากว่าเมื่อเทียบกับรูปทรงกลม

2.2 ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.2.1 การออกแบบชิ้นงาน

แบบชิ้นงานจะมีรูปทรงคล้ายลูกประคบ ที่มีส่วนด้ามจับพอดีมือ เพื่อให้สามารถควบคุมทิศทางการทำหัตถการได้ง่าย และส่วนหัวที่จะใช้เป็นส่วนแพร่ความร้อน มีรูปทรงคล้ายกันของหม้อดินเผา เหมาะกับการใช้ทับหม้อเกลือ

2.2.2 การผลิตชิ้นงาน

การผลิตชิ้นงาน เราไม่สามารถผลิตชิ้นงานได้เอง จำเป็นต้องใช้ช่างสลักหินแกรนิตที่มีความชำนาญจึงเลือกช่างสลักครกหินที่ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เป็นผู้ผลิตให้

2.2.3 การตรวจสอบและแก้ไขชิ้นงาน

เมื่อชิ้นงานถูกผลิตและส่งกลับมาแล้ว จำเป็นต้องทดสอบเพื่อดูว่าชิ้นงานที่ได้ตรงตามแบบร่างหรือไหม น้ำหนักของชิ้นงานเท่าไรเหมาะสมต่อการใช้งานหรือไหม นำข้อแก้ไขไปปรับแต่งแบบชิ้นงานก่อนส่งกลับไปให้ช่างทำชิ้นงานใหม่ขึ้นมา

2.3 ผลงานที่ได้

ชิ้นงานนวัตกรรม “ลูกประคบหิน” สร้างจากหินแกรนิต สลักท่อนูรูปทรงคล้ายลูกประคบ แต่มีลักษณะหัวที่กลมแบนกว่าเพื่อการใช้งานสำหรับโกยหน้าท้อง และสามารถประคบสมุนไพรตามร่างกาย

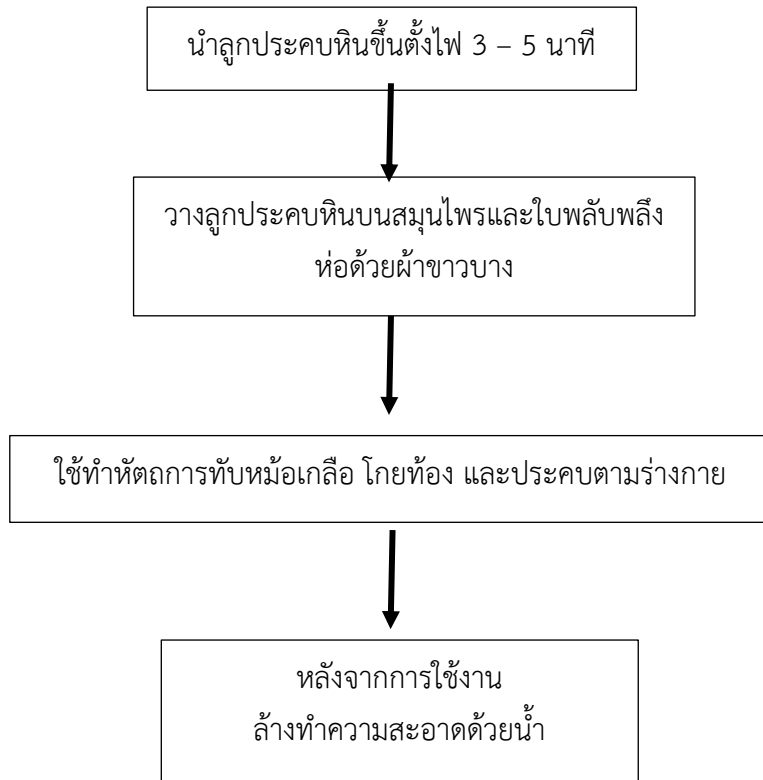

2.4 ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวม	1,420 บาท
ลูกประคบหินราคาชิ้นละ	300 บาท

2.5 แนวทางการนำไปใช้

การใช้งานนวัตกรรม “ลูกประคบหิน” จะใช้งานคล้ายกับการใช้หม้อดินเผา

3. การทดลองใช้นวัตกรรม

3.1 รูปแบบการทดลอง

การทดลองใช้นวัตกรรมโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.การเปรียบเทียบความร้อนระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา
- 2.เก็บข้อมูลการใช้นวัตกรรมกับมารดาหลังคลอดบุตรที่มารับบริการทับหม้อเกลือ
- 3.การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการใช้นวัตกรรมลูกประคบหินในกลุ่มผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย
- 4.การเปรียบเทียบข้อมูลอัตราการเข้ารับการรักษาพยาบาลระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา

3.2 วิธีการทดลอง

1. การเปรียบเทียบความร้อนระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา

การทับหม้อเกลือในหญิงหลังคลอดมีกระบวนการในการเตรียมอุปกรณ์ก่อนมาไก่ท้องและประคบตามร่างกาย โดยการนำอุปกรณ์ตั้งไฟในเวลาที่กำหนด และนำมาวางบนสมุนไพรมะขามและใบพลับพลึงและห่อด้วยผ้าขาวบาง การเปรียบเทียบจะใช้ข้อมูลตัวเลข จากการวัดอุณหภูมิด้วยเครื่องวัดอุณหภูมิอินฟราเรด (Infrared Thermometer) ในช่วงระยะเวลา 15 นาที หลังจากการตั้งไฟอุปกรณ์ทั้ง 2 อย่างเป็นระยะเวลา 3 นาที, 5 นาที และ 10 นาที

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดค่าความร้อนของอุปกรณ์ทั้ง 2 อย่างได้แก่ เครื่องวัดอุณหภูมิอินฟราเรด (Infrared Thermometer)

เครื่องวัดอุณหภูมิอินฟราเรด รุ่น GM320

2. การเก็บข้อมูลการใช้วัตรกรรมกับมารดาหลังคลอดบุตรที่มารับบริการทั่วมือเกลือ
งานวิจัยประสิทธิผลของการทั่วมือเกลือด้วยศาสตร์แพทย์แผนไทยในหญิงหลังคลอด การทั่วมือเกลือสมุนไพรในหญิงหลังคลอดมีประสิทธิผลในด้านการลดลงของระดับมดลูก ขนาดรอบเอว และระดับความเจ็บปวด รวมถึงช่วยให้น้ำคาวปลาเข้าสู่ภาวะปกติเร็วขึ้น ควรส่งเสริมให้ หญิงหลังคลอดทุกรายที่มารับบริการที่โรงพยาบาล ได้รับบริการทั่วมือเกลือต่อเนื่องจากการรับบริการแผนปัจจุบัน การเก็บข้อมูลการใช้งานของลูกประคบหินในการโขยท้องและการประคบตามร่างกายมารดาหลังคลอดบุตรที่มารับบริการจำนวน 5 ครั้งติดต่อกัน ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซันบกแก้ว ตำบลหนองน้ำใส อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว ระยะเวลา 1 ปี ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 ถึง กรกฎาคม 2566 เพื่อดูผลของลูกประคบหินสามารถช่วยในการลดลงของระดับมดลูก ขนาดรอบเอว ระดับความเจ็บปวด และช่วยให้น้ำคาวปลาเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็ว
3. การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการใช้วัตรกรรมลูกประคบหินในกลุ่มผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย
โดยการให้บุคลากรด้านการแพทย์แผนไทยทดลองใช้วัตรกรรม “ลูกประคบ” ในการให้ทั่วมือเกลือในหญิงหลังคลอดบุตรและทำแบบประเมินความพึงพอใจหลังจากการใช้งาน จำนวน 10 ราย
4. การเปรียบเทียบข้อมูลอัตราการการชำรุดเสียหายระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา
การนำข้อมูลจากการเกิดความชำรุดเสียหายและการเกิดอุบัติเหตุการณ์ของหม้อดินเผาและลูกประคบหินในระยะเวลา 1 ปี ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านซันบกแก้ว มาเปรียบเทียบกัน

4. ผลการทดลองใช้นวัตกรรม

ผลการทดลอง การเปรียบเทียบความร้อนระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา

ตารางที่ 1 ผลการวัดอุณหภูมิด้วยเครื่องอินฟราเรดในช่วงระยะเวลา 15 นาทีหลังจากจากตั้งไฟของอุปกรณ์ 3 นาที, 5 นาที และ 10 นาที

เวลาหลังจาก การตั้งไฟ (นาที)	อุณหภูมิในแต่ละช่วงเวลาที่ใช้ในการตั้งไฟของอุปกรณ์					
	3 นาที		5 นาที		10 นาที	
	หม้อเกลือ	ลูกประคบหิน	หม้อเกลือ	ลูกประคบหิน	หม้อเกลือ	ลูกประคบหิน
1	75.2	83.3	84.7	91.8	97.3	105.6
2	71.8	70.8	72.3	85.8	86.0	98.8
3	60.8	65.8	62.6	79.1	82.2	91.6
4	58.8	63.7	60.5	76.9	77.9	88.3
5	53.4	60.1	58.4	73.1	74.1	84.7
6	52.6	58.1	57.5	69.5	70.7	79.5
7	51.8	53.2	56.9	66.7	67.3	75.6
8	48.0	51.5	55.6	64.5	65.0	73.2
9	46.1	49.1	53.4	61.2	63.9	71.0
10	42.5	48.4	50.6	59.9	62.1	69.1
11	40.2	46.7	49.9	58.1	60.1	66.2
12	39.3	43.4	48.4	57.3	58.8	64.5
13	38.1	42.7	47.6	55.9	54.4	62.8
14	37.7	42.5	44.1	52.3	52.4	60.6
15	37.1	41.7	43.1	51.8	49.6	59.0
20	-	-	39.5	46.2	42.9	51.8
25	-	-	-	40.3	38.1	48.4
30	-	-	-	-	-	41.7

ผลการทดลอง เก็บข้อมูลการใช้นวัตกรรมกับมารดาหลังคลอดบุตรที่มารับบริการที่หม้อเกลือ

ตารางที่ 2 ผลการการใช้ลูกประคบหินในการฟื้นฟูมารดาหลังคลอดบุตร ณ รพ.สต.บ้านชันนกแก้ว ต.หนองน้ำใส อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว ปีงบประมาณ 2566

รายการ	รายที่ 1	รายที่ 2	รายที่ 3	รายที่ 4	รายที่ 5	รายที่ 6	ค่าเฉลี่ย
1.การลดลงของระดับมดลูก(เซนติเมตร)	5	7	4	6	4	5	5.16
2.การลดลงของรอบเอว(เซนติเมตร)	5	9	7	11	7	7	7.66
3.การลดลงของระดับความเจ็บปวด	2	3	3	3	3	3	2.83

ผลการทดลอง การเปรียบเทียบข้อมูลอัตราการชำรุดเสียหายระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบอัตราการชำรุดเสียหายระหว่างลูกประคบหินและหม้อเกลือดินเผาในระยะเวลา 1 ปี

รายการ	จำนวนครั้งจากการเกิดความชำรุดเสียหายของอุปกรณ์	
	หม้อดินเผา	ลูกประคบหิน
1. การผุกร่อน	4	0
2. การแตกหัก		
2.1 การเกิดอุบัติเหตุระหว่างให้บริการ(แตก)	1	0
2.2 การแตกระหว่างเตรียมอุปกรณ์(การตั้งไฟ)	1	0
รวม	6	0

ผลการทดลอง การสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการใช้นวัตกรรมการปลูกประคบหินในกลุ่มผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย
จำนวน 30 ราย

รายการที่ประเมิน	เกณฑ์การประเมิน					คะแนน	
	1	2	3	4	5	รวม	เฉลี่ย
1.ด้านประโยชน์การใช้สอย							
ความสะดวกสบายในการใช้งานลูกประคบหินในการโกยท้องและประคบตามร่างกาย				(3)	(27)	147	4.90
ความสะดวกในการเตรียมลูกประคบหินก่อนการใช้งาน				(7)	(23)	143	4.76
ระดับความร้อนจากลูกประคบหิน ให้ความร้อนเพียงพอหรือไม่				(7)	(23)	143	4.76
ระยะเวลาของความร้อนที่คายจากลูกประคบหิน มีความเหมาะสมหรือไม่				(2)	(28)	148	4.93
2.ด้านการออกแบบ							
น้ำหนักของลูกประคบหิน มีความเหมาะสมหรือไม่			(9)	(12)	(9)	120	4.00
ขนาดและรูปร่างของลูกประคบหิน มีความเหมาะสมหรือไม่			(1)	(12)	(17)	136	4.53
ขนาดและรูปร่างของด้ามจับลูกประคบหิน มีความเหมาะสมหรือไม่				(10)	(20)	140	4.66
หินแกรนิต วัสดุในการผลิต ลูกประคบหิน มีความเหมาะสมต่อการใช้งานหรือไม่				(18)	(12)	132	4.40
3.ด้านราคา							
นวัตกรรม ลูกประคบหิน ราคา 300 บาท มีความเหมาะสมหรือไม่				(5)	(25)	145	4.83
ความคุ้มค่าในการเลือกซื้อ ลูกประคบหิน				(6)	(24)	144	4.80
รวม (N = 30)							4.66

หมายเหตุ กำหนดให้ มากที่สุด = 5 คะแนน ,มาก = 4 คะแนน ,ปานกลาง = 3 คะแนน ,น้อย = 2 คะแนน ,น้อยที่สุด = 1 คะแนน ตามลำดับ

เกณฑ์การประเมิน

ระดับมากที่สุด	หมายถึง	มีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 4.50-5.00
ระดับมาก	หมายถึง	มีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 3.50-4.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	มีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 2.50-3.49
ระดับน้อย	หมายถึง	มีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 1.50-2.49
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง	มีคะแนนเฉลี่ยที่ระดับ 0.00-1.49

พบว่าความพึงพอใจส่วนมากที่มีต่อการใช้นวัตกรรมการปลูกประคบหินในกลุ่มผู้ให้บริการแพทย์แผนไทย อยู่ในระดับมากที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยรวม 4.66 หรือคิดเป็นร้อยละ 93.20

5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

นวัตกรรม “ลูกประคบหิน” มีผลช่วยให้การฟื้นฟูมารดาหลังคลอดบุตรในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน การลดลงของระดับมดลูกเฉลี่ยที่ 5.16 เซนติเมตร ขนาดรอบเอวลดลงเฉลี่ย 7.66 เซนติเมตร ระดับความเจ็บปวดลดลงมากกว่า 2 ระดับ และช่วยให้น้ำคาวปลาเข้าสู่ภาวะปกติได้เร็วขึ้น ทั้งยังไม่พบ

การเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ในระยะเวลา 1 ปี และการเกิดการชำรุดเสียหายขึ้น ดังนั้นจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการเลือกใช้อุปกรณ์ในการโกยห้องและประคบตามร่างกาย

5.2 อภิปรายผล

การทับหม้อเกลือ คือการใช้เกลือเม็ดใส่ในหม้อดินเผาตั้งไฟให้ประทุร้อน แล้ววางบนสมุนไพร และใบปลับปลิง แล้วด้วยห่อด้วยผ้า จากนั้นนำหม้อเกลือมาบริเวณหน้าห้อง ต้นขา หลังช่วงล่าง โดยที่เกลือเม็ดทำหน้าที่กักเก็บและคายความร้อน ผ่านหม้อดินเผา ซึ่งทำหน้าที่ให้ความแข็งแกร่งและรูปทรงที่มั่นคง เช่นเดียวกับลูกประคบหิน ช่วยกักเก็บความร้อน และคายความร้อน ที่ถูกสร้างขึ้นจากวัสดุที่ใช้ผลิตเพียงขึ้นเดียว

หินแกรนิต วัสดุที่ถูกนำมาผลิตเป็น ลูกประคบหิน มีเนื้อแน่นเสมอ ปราศจากโครงสร้างภายใน ทำให้แข็งแรง ทนทาน ส่งผลให้เกิดการชำรุดเสียหายและแตกได้ยากกว่าหม้อดินเผา ซึ่งองค์ประกอบทางเคมีส่วนใหญ่คือซิลิกา (SiO_2) ที่มีมากกว่า 70เปอร์เซ็นต์ ซิลิกามีคุณสมบัติในการดูดซับ และกักเก็บความร้อนได้ดี จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้เวลานำอุปกรณ์ทั้ง 2 อย่าง เมื่อนำไปตั้งไฟด้วยระยะเวลาที่เท่ากัน ลูกประคบหินจึงตรวจวัดความร้อนได้อุณหภูมิที่สูงกว่า และให้ความร้อนที่นานกว่า อีกทั้งใช้ระยะเวลาในการตั้งไฟเพียง 3 นาทีเพียงพอเท่ากับการทับหม้อเกลือ 1 ลูก ซึ่งช่วยให้ประหยัดพลังงานและเวลาในการเตรียมมากกว่า ซึ่งก่อให้เกิดความคุ้มค่าในระยะยาว เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่าย

5.3 ข้อเสนอแนะ

ลูกประคบหิน ใช้วัสดุผลิตทั้งชิ้นงานเป็นหินแกรนิตก้อนเดียว ทำให้มีปัญหาในเรื่องของน้ำหนักที่มากกว่าการใช้หม้อเกลือตามปกติ ซึ่งอาจมีการผลิตเป็นชิ้นงานเป็น 2 ส่วนประกอบกัน โดยส่วนหัวเป็นหินแกรนิต ส่วนด้ามจับเป็นวัสดุที่มีความแข็งแรงและน้ำหนักเบา จะทำให้น้ำหนักของลูกประคบหินเบาลงได้

6. การต่อยอดและการเผยแพร่นวัตกรรม

6.1 การต่อยอดนวัตกรรม

ทราย มีองค์ประกอบทางเคมีส่วนมากเป็น ซิลิกา วัสดุที่หาได้ง่าย ราคาถูก โดยนำมาทำเป็นลูกประคบ สำหรับประคบสมุนไพรตามร่างกาย จะเพิ่มคุณสมบัติให้แก่ลูกประคบ เช่น การการดูดซับและการกักเก็บความร้อนที่นานขึ้น น้ำหนักในการประคบที่เพิ่มมากขึ้น

6.2 การเผยแพร่นวัตกรรม

1. กิจกรรม วันภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พิธีไหว้ครู และสัมมนาวิชาการการแพทย์แผนไทยฯ จังหวัดสระแก้ว

ภาคผนวก

อ้างอิง

รัศมี สุวนรินทร์, กฤษณีย์ ศรีใจ. (2562). ผลของชุดนวัตกรรมทับหม้อเกลือด้วยตนเองในหญิงหลังคลอด (รายงานผลวิจัย). นนทบุรี: กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

สร้อยญา คุ่มไพฑูรย์, สุภาพร ปัญญาพงษ์, กาญจนา จันทนุย. (2564). ประสิทธิภาพโปรแกรมการฟื้นฟูด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย ต่อน้ำหนัก ขนาดรอบเอว รอบสะโพก น้ำคาวปลา และระดับมดลูกในมารดาหลังคลอด (รายงานผลวิจัย). นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ภาพประกอบ

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 1 และ 2 การชำรุด

เสียหายจากผุกร่อนและการแตกของหม้อดินเผาเมื่อผ่านการใช้งานไปซักระยะหนึ่ง

ภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การพัฒนารูปทรงของลูกประคบหินไล่จากซ้ายไปขวา

ภาพที่ 4

ภาพที่ 5

ภาพที่ 4 และ 5 การใช้งานลูกประคบหิน